Ч. 138 (13.377). Львів, середа 31. травня 1933. Poextowe opłate kapłacono ryozaltem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

КВІТИ І КАМІННЯ.

Львів, 29. травня 1933.

Свято відкриття нагробника І. Франка на Личаківському цвинтарі 28-го ц. м., одно із найкращих прилюдних свят, яке памятає і довго памятатиме галицьке громадянство, — сплямлене одним із найсумніших прилюдних виступів, за який повинно палитися соромом лице кожної культурної людини. Гурток нашої молоді, якому не до вподоби була участь у святі Луговиків, уважав за відповідне зазначити на цвинтарі, у святочну хвилину, свій протест. Спершу ці молодці зачинили перед Луговиками цвинтарні ворота, потім підчас дефіляди, обкидали їх камінням. Саме тоді один із тяжких каменів перелетів понад самими головами рідні І. Франка і В. Стефаника, що сидів поруч: не багато бракувало, щоби був влучив у дітей — внуків Поета. Ефект і так був незвичайний: від каменюк потерпіли зовсім посторонні люди. Каретка міського поготівля мусіла відвезти до шпиталю одну ранену.

Уявім собі тільки цю справді драматичну сцену: у менті, коли представники всього вашого громадянства, без ріжниці партій і переконань, зійшлися, щоби скласти поклін великому письменникові і в менті, коли на його могилу складають у побожній шані квіти — на голови земляків, кілька кроків перед могилою паде камінь з рук представників одного гурта нашої молоді. Бувають ріжні засоби боротьби з противниками; остання війна, що перемінювала неодного її учасника в канібала, показала нам неодин ганебний засіб, негідний людини. А проте навіть серед найбільшого роспалу пристрастей і гураганного воєню приходив мент, коли вороги припинювали свою кріваву розправу: — це був мент пошани супроти померших.

Здавалось би, що є такі загально-культурні правди, яких не треба би пригадувати; одна з таких правд, признана віковою традицією не тільки серед культурних, а навіть серед диких народів — це пошана для місця вічного супочинку. Культурна людина навіть коли входить на цвинтар своїх ворогів, забуває про почування ненависти та ворожнечі, що ріжнили її з ними за життя. Що вже й казати про таку другу самозрозумілу правду, що перед могилою великої людини має право скласти поклін кожний, без огляду на своє відношення до неї і без огляду на те, в якій формі хоче свою пошану висловити!

У даному випадку цей поклін складали поетові земляки. У могилі, перед якою вони переходили, спочиває не партійний або суспільний діяч, а письменник, що своєю діяльністю, ідеями і творами виходив поза рямці суспільно-політичних партій та організацій і що не може бути виключною власністю одної з них.

Хаос, який панує нині в молодих головах, виправдує неодин безглуздий учинок. Та чи нема таких учинків, за які мусять соромитися батьки, навіть тоді, коли до них прикладе руку незріла дитина? Адже у деяких хвилинах не треба ані освіти, ані зрілости, щоби відчути, що не личить робити. Та тут маємо до діла зі зрілими людьми, що свідомо підготовляються до такого вчинку, ще й вважають його геройським жестом!

Свято відкриття нагробника Франка було хвилиною, найменше пригожою на партійні чи гуркові порахунки при помочі таких аргументів як каміння.

Франко, якому доля не щадила каміння за життя від рідних земляків, не міг ніколи сподіватися, що не пощадить вона йому цього каміння і після смерти. Воно було, здається, останє, що зневажило вчора його память. Які сумні рефлексії викликає такий інцидент! Ті, що хотять боровати Франка як свого однодумця, повинні би знати, що Франко все життя терпів і жив у злиднях саме тому, що проголошував ідеї поступу, толеранції, пошани чужих поглядів і пересвідчень. Франко вірив у розвиток власного народу та в поступ людства тільки під тою умовиною, що в його рідним народі та серед людства запанують саме ті ідеї, для яких він працював

Між тими ідеями не було ніколи місця на насильство. Каміння, як аргумент проти противника — це ніщо інше, як один із проявів тої некультурности, проти якої бунтувалася його свободолюбна душа. Люди, що так розуміють Франка, краще були би зробили, якби взагалі участи у його святі не брали і не плямили своїм виступом ні його памяти ні своєї громадської гідности.

Свято відслонення памятника І. Франкові.

Привіти, що наспіли на свято.

1) Український Жіночий Союз, Прага, Ч. С. Р. 2) Союз Українських Журналістів і Письменників на чужині, Прага. 3) Деканат факультету права і суспільних наук Українського Вільного Університету, Прага. 4) Український Соціольогічний Інститут, Прага. 5) Український Історичний Кабінет, Прага. 6) Українська Рідна Школа в Чехословацькій Республиці, Подебради. 7) Товариство Українських Інжинірів, Прага. 8) Союз Підкарпатських Руських Студентів у Празі. 9) Союз Українських Пластунів-Емігрантів, Прага. 10) Кіш Українського Пластового Союзу, Ржевниці біля Праги. 11) Центральний Союз Українського Студентства, Прага. 12) Українське Воєнно-Наукове Товариство, Прага. 13) Український Січовий Союз у Чехословаччині. 14) Український Вільний Університет у Празі (д-р Горбачевський — ректор). 15) Український Академічний Комітет, Прага. 16) Українська Господарська Академія, Подебради. 17) Міжорганізаційний Комітет Свята Івана Франка у Празі. 18) Українська Жіноча Національна Рада, Прага. 19) Український Високий Педагогічний Інститут ім. Михайла Драгоманова, Прага. 20) Товариство Українських Письменників і Журналістів у Чехосл., Прага. 21) Педагогічне Товариство Підкарпаття, Ужгород. 22) „Просвіта“, Ужгород. 23) Робітнича Академія і соціялістичне учительство Підкарпаття, Ужгород. 24) Краєвий Хор Підкарп. Учительства, Ужгород. 25) Українські Товариства, Берегово. 26) Читальня „Просвіти“, Мукачево. 27) Редакція „Світла“, Мукачево. 28) Т-во „Українська Школа“ в Чернівцях. 29) Часопис „Народня Сила“, Чернівці. 30) Українська Національна Партія, Чернівці. 31) Зорганізована українська еміграція в Болгарії, Софія. 32) Українська молодь Закарпатської України, Мукачів. 33) Д-р Дмитро Левицький, Гофгаштайн, Австрія. 34) Президент Евген Петрушевич, Проць Іван і Бандрівський Володимир, Берлин. 35) Заточенці, Хлівиська. 36) Український Центральний Комітет у Польщі, Варшава. 37) Філія Т-ва „Союз Українок-Емігранток“, Львів. 38) Відділ Українського Центрального Комітету в Польщі, Торунь. 39) Філія Союзу Українок, Кремянець. 40) Українська Захоронка в Самборі. 41) Українська Бесіда в Самборі. 42) Філія Т-ва „Учительська Громада“ в Самборі. 43) Кружок „Рідної Школи“ ім. Шевченка в Самборі. 44) Гурток української літератури при І-ій гімназії в Самборі. 45) Музей Т-ва „Бойківщина“ в Самборі. 46) Українське Спортове Т-во „Дністер“ у Самборі. 47) Філія „Союзу Українок“ у Самборі. 48) Філія „Просвіти“ в Калуші. 49) Філія „Просвіти“ і Кружок „Рідної Школи“ в Копичинцях. 50) Т-во „Зоря“ в Самборі. 51) Українське Протиалькогольне Т-во „Відродження“. 52) Читальня „Просвіти“ і кооп. „Гаразд“ у Городовичах. 53) Д-р Юлій Олесницький, адвокат, Станиславів. 54) Уляна Кравченко, Перемишль. 55) Білинський і Кавецький, Бережани. 56) Українська кольонія в Ченстохові.

Делегати з Буковини і Закарпаття.

У святі відкриття памятника Франкові взяли участь, як ми вже повідомляли, також делегації з Буковини і Закарпаття. Делегація української Буковини в числі 23 осіб прибула під проводом д-ра Когута, п. Гливки й ін., при чому був у ній теж представник селянства. Делегацію із Закарпаття вів соц.-дем. посол до чеського парляменту п. Гуснай. Обі делегації зложили на могилі Поета вінки.

Делегат Академії в Подебрадах.

Українську Господарську Академію в Подебрадах, Ч. С. Р., заступав на святі її ректор проф. Іваницький.

Подяка Родини Франка.

Діти Франка: проф. Тарас і донька Анна, зложили на руки голови Комітету ред. В. Мудрого подяку Комітетові і всьому Українському Громадянству за здвигнення памятника і за влаштування величавого свята у звязку з відслоненням того памятника.

Летючки КПЗУ.

З нагоди свята Франка пробували комуністи розкинути в кількох місцях свої летючки „До робітників, селян і працюючої інтелігенції“. В тих летючках підносять комуністи протест проти того, що, мовляв, українські буржуазні партії разом з УСДП. і радикалами присвоїли собі право торжественного обходу 16-ої річниці (так і написано!) смерти найбільшого письменника, суспільного діяча і боєвика за кращу долю працюючих — Ів. Франка. В дальшому летючка переповнена питомими комуністам демагогічними фразами, на які ледви чи яка тямуча людина може зловитися. З кепської української мови („боєвик о визволення народу“), як і з факту, що автори летючки не знають навіть, які тепер роковини смерти Поета, виходилоб, що уклалали її неуки.

Святочна академія в честь Івана Франка.

Святочна академія в честь Івана Франка — це не був стереотипний концерт з нагоди якогось національного свята, а подія дня нашого музичного життя, яка заелектризувала цілий наш музичний та музикальний світ і для цілого нашого громадянства була показчиком поступу, який і в цій ділянці мистецтва ми зробили за останні роки. Це був перегляд творчости наших сучасних найвизначніших композиторів, з якого можемо бути горді і який переконав нас, що не дуже то відстали ми від інших культурних народів, а навіть деякі, і то державні народи, перевищаємо. А коли візьмемо ще на увагу, що на тім концерті не всі наші найвизначніші композитори (як ось Микола Колесса й ін.) були репрезентовані, то біляно нашого музичного дорібку випаде ще краще. Рівночасно переконались ми, що маємо репрезентантів усіх музичних напрямків сучасної доби аж до скрайних модерністів включно, що йдемо з духом часу, якого від кожного культурного народу вимагають.

Концерт почався увертурою до опери „Захар Беркут“ *Бориса Лятошинського.* Скрайний модерніст, знаменитий інструменталіст, який знає всі тайни модерної інструментальної кольористики, хоч не дуже глибокий, зате пориває сміливістю гармонізації і розмахом, таким характеристичним усім експресіоністам. Вправді вичуваємо у Лятошинського вплив Римського-Корсакова та Іполітов-Іванова, одначе він залишився тільки в доборі східних мотивів, якими оба ті композитори так радо користувались. *П. Антін Рудницький* як диригент виказав і тут свій небуденний талант і досвід, виконуючи цей дуже трудний твір (якого нотний матеріял прийшов в останній хвилині) по одній пробі.

Про *Антона Рудницького,* як композитора, доводилось мені писати вже двічі, тому нема вині потреби широко про нього роспису ватись. Додам лише, що кожна нова його композиція потверджує його непересічний композиторський талант та майстерне оланування орхестральної партитури. Напрямком зближений до Лятошинського, хоч може не до такої скрайної міри, між українськими композиторами належить до „лівих“.

Його фрагмент з „Мойсея", відспіваний *Михайлом Голинським*, писаний на жидівських мотивах — це не пісня, а симфонічна ілюстрація змісту поезії, в якій людський голос має більш рецитативний, декляматорський характер. Завдання співака тут не легке, з якого може вивязатись як слід тільки великий драматичний голос. Що Голинський був ідеальним відтворцем цієї грудної партії, не потребую і згадувати.

Ті два модерністи — Лятошинський і Рудницький — закінчили першу частину концерту, аби у другій віддати голос неоромантикам. *Нестор Нижанковський* запрезентувався двома композиціями: „Наймитом" на міш. хор з капелі у виконанні „Львівського Бояна" та піснею на тенор в супроводі орхестри „Поклін Тобі, зівяла квітко", відспіваною М. Голинським. Здається мені, що правдивий свій композиторський характер показав Нижанковський в композиції „Наймит", у якій рівночасно виказав своє знання поліфонії і контрапункту. Одначе, думаю, що Нижанковський писав на хор, а думав інструментально, бо на хор це ніяк не звучало. Пісня „Поклін Тобі, зівяла квітко" вдячна і мельодійна, але в цілком іншому характері, як попередня, нагадувала більш композиції його батька Осипа, при чому супровід зінструментований менше вдатно.

Лев Ревуцький, один з найвизначніших сучасних українських композиторів, якого 2-а Симфонія оп. 12 була предметом чи не найбільшого зацікавлення слухачів. Неоромантик з легким нахилом до модернізму, великий талант, глибокий музик европейського покрою, а при тім такий український! Невичерпана інвенція та багацтво інструментального кольориту держать слухача постійно в напруженні, а українські народні мотиви, які снуються впродовж усіх трьох частин Симфонії, викликують в українського слухача тимбільше зацікавлення. А. Рудницькому, що дириґував Симфонією належиться велике признання не лиш за саме артистичне виконання, але й за те, що дав нам змогу познайомитись з такою вартісною композицією.

У третій частині концерту почули ми дві пісні в супроводі орхестри *Василя Барвінського:* „Ноктюрн" і „Сонет" та симфонічну поему *Ст. Людкевича* „Каменярі".

Пісні Барвінського, які виконала *Марія Сокіл*, це лірично-настроєві композиції незвичайно мельодійні, яких слухаємо дуже приємно, хоч вони не лишають по собі тривкого враження. Барвінський — композитор малих форм, не симфонік, тому й інструментація супроводу дає багато до бажання. Все таки пісні його дуже подобались через свою приступність для широкого загалу.

Про вокальних виконавців п. *Марію Сокіл* і *Михайла Голинського* не потребую багато писати; вони такі відомі нашому загалові, що докидувати нові компліменти на їх адресу уважаю зайвим. Своїм співом і мистецьким виконанням причинились обоє немало до звеличання свята та піднесення вартости співаних творів.

Останньою точкою програми була симфонічна поема „Каменярі" *Стан. Людкевича*, виконана під дириґентурою Миколи Колесси, який дириґував теж хором „Львівського Бояна". Колесса — це дириґент „з крови і кости", який відразу porиває публику і виконавців, тому й кращого дириґента для цієї музичної поеми годі собі уявити.

Симфонічна поема „Каменярі" — це могутня композиція, яка відразу вводить слухача в поважний настрій величі Франкових думок, висловлених у „Каменярах", і яка залишає довге та тривке враження. Свій твір пише Людкевич під впливом Ваґнера, але цей вплив відбився тільки корисно на музичній стороні цієї симфонічної поеми. Ілюстрації слів „Лупайте ту скалу", якої хотілаб велика частина слухачів, там нема, зате два мотиви із „Не пора" й „Дубінушки", які домінують впродовж цілої композиції, висловлюють ті думки, що їх Франко у своїх „Каменярах" хотів сказати. Симфонічна поема кінчиться мужеським хором увісоно, який словами:

„Ми ломимо скалу, рівняєм правді путі,
І щастя всіх прийде по наших аж кістках"

закінчив святочний концерт.

Тарас Шухевич.

В роковини австрійського уряду Дольфуса.

(Від нашого кореспондента).

Відень, дня 27-го травня.

Недавно, дня 19-го травня минув рік, як д-р Дольфус переняв становище союзного канцлера, себто президента міністрів Австрії. Переняв він це місце як муж довіря найсильнішої горожанської партії тої країни, як делеґат христ. суспільників. Загально відомо, що від самого початку не легко було Дольфусові кермувати державою. Рахуючи тільки на піддержку власної партії та крім того ляндбунду і гаймверів мусів він в національній раді часом рахуватися з кожним поодиноким голосом. Не рідко спочивала доля правительства на більшости одного-двох голосів. Очевидно, що така непевність далася дуже в знаки діяльности нового канцлера. І хоч як уміло та енерґійно давав собі Дольфус з тими трудноща̀ми раду, то він дістав вільну руку до свого ділання аж у хвилині, коли у березні ц. р. національна рада сама себе вилучила. З особистих причин димісіонували одночасно всі три президенти австрійського парляменту, так що нікого не стало, що мав право покликати нові зібрання послів. Від того часу Дольфус правив без парляменту. Наслідком того відпали для нього вічні клопоти з партіями, відпала потреба компромісів та безконечних дебат. Тепер, на підставі староавстрійського закону з 1917 р. зачав Дольфус вмілою рукою заряджувати все те, що в інтересі господарського добра та державної самостійности Австрії вважав за потрібне.

Приглянувшись успіхам першого року діяльности канцлера Дольфуса слід спинятися не так на змісті його державних актів як більше на тім, що він осягнув для Австрії. Занявши це місце, на котрому зумів собі померший канцлер Зайпель придбати симпатії цілого світу, не розпоряджав д-р Дольфус ані знаменитим дипльоматичним вишколом ані далекоідучими впливами в краю та заграницею, як його ґеніяльний попередник. Сам селянський син з альпейського передгіря Нижчої Австрії (з Кірнберґу коло Манку) Дольфус вступив до христ. сусп. партії як представник селянства. Інтереси того стану поставив він на одно з перших місць, коли став канцлером. І на далі тримався Дольфус свого здорового „хлопського" розуму, відчував так сказатиб природно, в чім лихо і від самого початку свою діяльність спрямував на те, щоби господарству держави, а особливо рільництву злекшити гірке положення. Облекшив він м. ін. деякі тягарі соціяльного обезпечення, змодернізував промисловий закон, поміг курортам та літниськам через заборону політичних маніфестацій. Словом зробив взагалі всі заходи, щоби громадянам дати почуття можливости та спокійної та безпечної праці. Інша річ, що все те не було до вподоби австрійським соціяльним демократам. Австромарксисти були й перші, що почали відчувати на собі прикро руку правительства Дольфуса. Йому вдалося ослабити позицію тої могутної партії. Крім невдалого страйку ґазетних складачів вони навіть і не пробували орґанізувати відпору. Скорочення підмог безробітним, потім розвязання добре узброєної партійної ґвардії, републиканського шуцбунду, ба кінець заборона традиційної від непамятних часів партійної масової маніфестації першого травня — все це болючі удари для австрійських марксистів і тим більше болючі, що пасивність і прикре угодовство лідерів партії довело до масових виступів із соц. демократії. Вже недавні вибори до громадської ради міста Інсбруку принесли їй там страту повної четвертини своїх поклонників. Швидкий та нечуваний занепад ні-

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 31. ТРАВНЯ 1933.

Д-Р І. СВЕНЦІЦЬКИЙ.

Місце Івана Франка в історії української фільольоґії.

Інформативна стаття Франка в „Зорі" 1883 року п. з. „Жіноча неволя в руских піснях народних" була першим більшим виявом його зацікавлення для історико-фільольоґічної науки, зокремаж до української народньої словесности. Цій ділянці національної творчости посвятив Франко чимало уваги продовж усього життя. Почавши у 1876 р. в „Друзі" етнографічним матеріялом з Нагуєвич, Франко переходить згодом до систематичного огляду зібраного, пізнаного та дослідженого ним матеріялу української словесности. У 1890 р. дав він у „Ділі" статтю „Наші коляди", а опісля публікації цінного матеріялу українського фолькльору в „Житті і Слові" Франко друкує 1898 р. дві основні праці — „Панщина і її скасування" та „Хмельнищина 1648/9 в сучасних віршах". Продовж 1901/8 виходить 5 томів „Галицько-руських приповідок", зібраних і впорядкованих Франком гаслами за змістом; 1906 р. присвячує він основну монографію — „Пісні про Правду і Неправду", а продовж 1906/13 друкує свої „Студії над (74) українськими піснями". Ось тільки важніші етапи у Франковій праці на ниві українського фолькльору. Загально присвятив він йому одну третину свого наукового зацікавлення, що загально виражається 700 позиціями статтей, більших і менших студій, рецензій та основних праць за час 40 літ наукової творчости.

Одночасно та здебільша в тісній злуці з народньою словесністю, Франко займається і давнім народнім письменством, себто тією ділянкою міжнародньої людової словесности, що дійшла до нас у книжковій формі апокрифу, леґенди, драми, новелі, фабльо. Франко звертає чимраз то більшу увагу на рукописний матеріял львівських книгозбірень, провінційних книгосховищ та церковних крилосів. Вислідом цієї живої цікавости Франка для старого письменства була його студія про Пасхальну драму в „Кіев. Старині" 1896 р., та книжка про „Карпато-руське письменство" 1900 р., що по сьогодні є зразковим описом рукописів історико-літературного змісту обабіч Карпат XVII.—XVIII. ст. Продовж 1896—1910 рр. видав Франко ряд дрібних студій над староруськими оповіданнями про —однорога, сліпця й хромця, пяницьке чудо... та 5 великих томів „Апокрифів і леґенд" з українських рукописів, попереджаючи кожний том обширним вступом, а самі тексти численними заввагами, поясненнями і додатками. Ця рівнолеглість занять Франка українською людовою словесністю та її книжковою галузею була джерелом його монографій про старохристіянський роман „Варлаам і Йоасаф" 1895 р. та про леґенду „Святий Климент у Корсуні" 1905 р.

Зовсім природно, що Франко — дослідник української словесности і книжности — мусить продовж усього життя цікавитися однородною працею міжнародніх спеціялістів-істориків письменства. Відділ рефератів Франка про наукові твори та основних рецензій на них, що він їх писав був для інформації ширшого кола читачів, обіймав добру другу третину позицій бібліографії його наукової праці. А як критик Франко не тільки вмів, але й завсе мав чимало нового сказати і неодному науковому питанню дати належне освітлення, напр. у статтях про Кирила й Методія в старославянському письменстві.

Довгий час увага Франка є звернена на особливші своєю вагою явища давнього українського життя, які лучили давне з новим та протиставили два світи — сходу й заходу. У висліді Франко присвятив обширну студію найбільше інтересній та оригінальній постаті галицької землі кінця XVI. і поч. XVII. в., якою був Іван з Вишні. А що сама історична особа була високопромадянською появою зперед 300 літ, та говорити про неї довелось у трьохсотліття церковної унії, та й ще до того на сторінках радикального „Народу" (1893/95), то Франко мусів виявити в цій студії максимум свого суспільницького світогляду і наукової безсторонности, що стали мостом між католицьким Надністрівям і православним Надніпрівям.

Згодом, вміру того, як Франко підходить до новітніх часів доби відродження українського письменства, та розглядає літературну творчість українських письменникнів свого часу, він тим більше цікавиться звязком літературного явища з суспільним життям та з процесом оформлення поетичного замислу. Найкраще виявляється це у критиці писань старорусинів-русофілів, що свідомо відмовлялися від звязку з українством.

На основі цього підходу до поодиноких явищ літературного життя, як складників не тільки національного, але й світового письменства, Франко вже доволі вчасно виступає за спробами історичної синтези в ділянці українського письменства. Ці спроби, починаючи від 1892 р. „Charakterystyka literatury ruskiej XVI—XVII w." — як критика історії літератури Огоновського, та 1898 р. стаття з нагоди „століття

мецької соц. дем. партії став гірким і грізним „мементом“ для соціялізму Австрії!

У даному моменті головна боротьба кабінету Дольфуса звернена проти другого ворога консолідації Австрії, проти національних соціялістів. Підбадьорені величавими успіхами гітлеризму в Німеччині і вони прямують в Австрії до якнайшвидшого переняття влади та до негайної злуки з Німеччиною. При теперішньому стані річей дійсно треба рахуватися з ними як з важним чинником у внутрішній політиці республики. Великі лави загально незадоволених, дрібне і середне щодо заможности населення у місточках на провінції і чимраз більше й у Відні, всі бувші німецькі національ і „гросдойтше“ ба й широкі круги державних урядників нині є в таборі австрійських гакенкрайцлерів. На випадок виборів до нац. ради, вони з 30 до 40 послами напевно осягнули би місце третьої з черги щодо впливів партії. Небувале загострення політичної боротьби у внутрі та неминучі конфлікти із заграницею були би їх наслідком. Не диво тому, що Дольфус, не тільки в інтересі власної христ. суспільної партії, але й в інтересі самої держави противиться покищо всяким виборам. Заборонив він і всякі публичні маніфестації гакенкрайцлерів, не допускає і до всяких агітаційних подорожей національних соціялістів з Німеччини та віддалив усіх поклонників тої партії з відповідальних місць державного апарату. Піддержка вірних правительству австрійських гаймверів, покликання 5000 їх членів до служби як помічної поліції та заповіджене обсадження 1000 урядничих місць молодими партійцями мають на цілі скріпити становище правительства. А величавий похід 45.000-ої гаймверівської армії з нагоди святкування роковин увільнення Відня від турецької облоги показали світові, що дотеперішня політика канцлера Дольфуса найшла собі відповідну оцінку в населенню і збільшила лави його поклонників. І хоч яким болючим стало загострення відносин до новорозбудженої Німеччини, то кожний реально думаючий громадянин мусить признати слушність дотеперішньому політичному курсові австрійського правительства Дольфуса. Побільшуючи та розширюючи спокійно свої культурні і торговельні впливи по цілій східній та полудневo-східній Европі, Австрія може лучше і доцільніше працювати в користь німецького народу, ніж працювалаб тоді, колиб пішла слідами теперішньої Німеччини.

Віденець.

„Енеїди“ Котляревського, обширніше перескавана 1899 р., були приводом до ріжних міркувань, а навіть своєрідній спротив в колах галицьких педагогів українїстів (виступ Верхратського 1907 р.). Франко вводив в історію і синтезу літературних явищ України виразно суспільницький первісток, який одиноко лучив не тільки кожне явище духової творчости з одночасними діями політичної і соціял-економічної історії народу й землі, але й розрізнені частини самого народу.

Синтеза — ось головна риса Франкової фільольогічної роботи. Зібране і вивчене вмістити в рямці ідеольогічного звязку, найти йому місце серед однородніх явищ, встановити їх часову послідовність і генетичну похідність — є головною метою праці Франка-фільольога. Правда, не завсіди находимо в його матеріялі оправдання для висновків, які він ставить (Варлаам і Йоасаф, статті про полемічну літературу XVI—XVII в.); рівнож можна не погоджуватися з його системою виділювання тематичного матеріялу через розбиття суцільного книжкового твору (напр. апокрифи з Крехівської Палеї), а проте кожна його робота й сьогодні є дійсно цінним етапом у розвитку даної наукової проблеми. Франко є першим українським фільольогом, що тут у Галичині вийшов поза межі бібліографічної реєстрації і інформативного переповідання зібраного матеріялу. Франко має про кожне літературне явище давнього і нового часу свою окрему, так або інакше обосновану науку. Шляхом подрібного розгляду і порівнання Франко звязує український матеріял з найближчим сусідським і на цій аналізі та критиці матеріялу будує свої висновки. Таким робом український літературний матеріял — словесний і книжний — входить через Франка в постійний міжсловянський оборот. (Продовження буде.)

Величаве Свято Молоді „Рідної Школи“.

Після довгих, слотливих, зимних тижнів — сонце, тепло і... Свято Молоді шкіл і захоронок „Рідної Школи“.

Рідношкільні Свята Молоді мають свою прегарну традицію. Кожного року нетерпеливо жде на те свято українське громадянство і багатотисячною своєю участю в ньому активно засвідчує свою прихильність до всенародньої установи, якою є „Рідна Школа“. Дає їй моральну й матеріяльну піддержку і на вид здисциплінованих кадрів нашої рідношкільної дітвори й молоді черпає бадьорість і віру в кращу майбутність української нації.

Недільне Свято Молоді випало, як звичайно, величаво. До походу, вправ і забав стануло 2.000 дітвори й молоді (в тому 350 з провінції), що радували очі й серця 10.000-вої маси учасників. Між учасниками бачили ми крім львовян не тільки численних делеґатів з провінції, але й із Підкарпатської Руси, зеленої Буковини і з Волині, а були навіть з Канади.

Точно в год. 3.30 пополудні голос трубки сповістив початок свята. І виступили довгими рядами з рідношкільними прапорами сотні зі своїм рідношкільним учительством в почетному поході. Під звуки трубної орхестри бадьоро минає чета за четою, викликуючи одушевлення у глядачів, гучні оплески й оклики. Образ добре знаний з попередніх літ, а всеж таки вічно новий, вічно одушевляючий.

Молитва „Боже Великий Єдиний“. Під звуки орхестри відбуваються доцільно придумані ритмічні рухи молоді, уставленої у виді тризуба. Виконують делеґації старших дівчат усіх шкіл Львова і краю. Кожний звук пісні-молитви прегарно зілюстрований відповідним рухом. Цілість робить незатерте враження і викликує бурю оплесків.

Великий майдан Сокола-Батька зміняє що хвилини свій вигляд мов у калейдоскопі. Ось зацвив ріжнобарвно живими квітками й метеликами весни, засіяв золотом соняшника і збіжа, представляючи літо, похвалився багацтвами земних плодів в осени і розсипав сніжні перлини, як зима. Це наші найменші, діти рідношкільних захоронок враз із діточками захоронок Товариства „Українська Захоронка“ дебютують перед великою громадою.

Посуваються живі квіти, метелики, ріжнобарвні комашки, а „весна“ заквітчана, замаєна „їде“ на візочку. Йдуть плугаторі в поле, а „запряжені“ коники-хлопчики бадьоро „орють“ рідну землю. Ось спізнився „коник“ з бороною, але ще на час наспів і заскородив посіяне зерно.

Пройшла „весна“ і надходить „літо“. Косарі, женці, золотиста пшениця українського чорнозему, соняшники пишні. Не можна ока відірвати.

А за „літом“ приходить „осінь“. Збирають городину, копають бараболю, печуть її при правдивій ватрі, що веселим полумям несеться понад голови розбавленої дітвори, „молотільники“ молотять нове збіжа, а плуги підкидають стерню на зиму.

„Зима“ вся в білому. На переді у прегарно звисаючих сталяктитах „зима“ сипле „снігом“ на всі боки. За нею „їде“ на санях величезна „снігова баба“, а дальше хлопчики й дівчатка зі саночками і приборами зимового спорту та селяни й селянки в кожухах виконують свої зимові заняття.

І всі ті „4 пори року“ розтаборилися на великому майдані, свобідно співають, танцюють, граються... і цілковито полонили публику. Та ось „табори“ звивають. Вся дітвора справно стає в ряди і довгими шнурами відходить за вал, полишаючи щирий жаль за собою.

На зміну вступають на арену найменші наших шкіл (з І. і ІІ. клясе народніх шкіл). Вони дебютують у справжніх вправах хустинками під звуки музики. Загалом вправляють добре, а коли тут і там помітне якесь недотягнення, то це можна оправдати несприятливими обставинами. До таких масових вправ треба частих масових проб. Та цьогорічна слота й зимно не дозволили цих найменших виводити на частіші спільні вправи. Якщо зважити, що в дійсности встигли вони зробити тільки одну спільну вправу, то треба признати, що успіхи були вдоволяючі.

Зате три гуртові вправи всіх шкіл „Рідної Школи“ випали під кожним оглядом прегарно. Вже вхід на площу, розміщення і розставка відбулися дуже справно і моглиб для себе становити окрему точку. Та коли під звуки стрілецьких і народніх пісень трубної орхестри зашуміло понад головами море жовто-блакитних прапорців, як вони, мов за подувом вітру, рівно схилялися в ту чи іншу сторону чи стелилися низом, — то захоплена публика дух запирала в собі, щоби ні одного масового руху не стратити з ока. Гучні оплески й оклики були виявом великого захоплення і признання за таке вдячне видовище.

Вправи проминули, а на зміну прийшли національні українські танки львівських дівочих шкіл ім. Шевченка й ім. Грінченка. Танки аранжовані передумано, дали прегарний образ, а заразом показали ширшій публиці їхню вищість і красу перед всілякими „модерними“, за якими нераз і українська молодь пропадає, бажаючи наслідувати т. зв. „новини“.

Лекція руханки, що її виконали учениці ґімназії „Р. Ш.“, познайомила наш ширший загал з новітніми методами фізичного виховання.

Та сама школа виконала прегарно низку ягілкових хороводів під мельодійні звуки ягілок. [illegible] чином відновлено перед очима тисячної маси ті прегарні звичаї, які впливом модерних течій зачинають поволі затрачуватись, а які слід би піддержати як традиційні, суто українські, до того з високими мистецькими вартостями.

Вправи палицями дівчат Торгов. Школи дали таку ріжнородність фіґур і ситуацій та були виконані так прецизно, що могли вдоволити найвибагливіших.

Вежі, що їх виконують хлопці Торговельної Школи, мають вже свою традицію. Справність і краса знаменують ці трудні вправи. Цього року вежі виконали учні на 3 кілах у прегарних і трудних фіґурах, викликуючи бурю оплесків.

На закінчення „історична картина“. Сюжет: На дівчата, що виводять ягілки, нападають турки й татари і забирають їх у „ясир“ зі собою. Серед степу розбивають шатра. Дві дівчини, що втікли, дають про це знати козакам. Козаки обступають з усіх боків ворожий табор, перемагають ворогів, забирають шатра, кидають під ноги ворожий прапор Магомета і відбувають танець перемоги. Істор. картину виконали діти хлопячої школи ім. Грінченка в історичних костюмах. Картина припала всім до вподоби і викликала знову бурю оплесків.

Цілість зробила глибоке враження. Рідношкільне учительство доложило багато праці над підготовкою, за що належиться йому велике признання. І взагалі українські батьки зі Львова, з краю та зза кордону мали нагоду переконатися, чим у теперішніх важких часах є для українського народу своя „Рідна Школа“. Тому „Рідна Школа“ може надіятися і вимагати для себе збільшеної моральної та матеріяльної підтримки, а всі батьки повинні з повним довірям вписувати свої діти до шкіл і виховних заведень „Рідної Школи“.

Румунія проти ревізії трактатів.

БУКАРЕШТ, 29. V. ПАТ. На вчорашній антиревізіоністичній маніфестації, що відбулася за почином часопису „Універсул“, принято резолюцію, яка стверджує, що пропаганда проти мирових трактатів загрожує мирові Европи та опізнює консолідацію народів, які прямують до відбудови після важких воєнних досвідів. Румунський нарід протестує рішучо проти всяких спроб нарушити границі, устійнені мировим трактатом, та заявляє, що боронитиме їх до останку своїх сил.

За майбутню політику Данціґа.

БЕРЛІН, 29. V. ПАТ. Бюро Вольфа повідомляє, що призначений націонал-соціялістичною партією на становище президента сенату вільного міста Данціґа голова Ляндобунду д-р Раушніґ виїхав до Берліна. В понеділок зложить перед представниками преси заяву в справі майбутньої політики Данціґа.

Господарські помилки.

Волинь, 27. травня 1933.

I.

Від вязки літ міродайні чинники звертали увагу на господарське життя т. зв. східніх земель. Про господарське питання на цих землях раз-у-раз нагадує і польська преса.

Одначе якогось ясного пляну господарської розбудови цих земель не було й досі нема. Все — спроби, експерименти й більш мрійливі, ніж реальні пляни.

Сьогодні знову чуємо в пресі про наладнання економічного життя наших земель і власне — про продукцію і експорт. Так само, як перед кількома роками всі сили були звернені на імпорт. Але як тоді, так і тепер усе має бути наладжене поза місцевим населенням, згори, урядовими чи самоврядними чинниками.

За намагання кермувати господарським життям мас без цих мас життя не раз уже мстилося й тепер мститься, як напр. на Радянщині. Продукцію й перерібку на півн.-зах. землях мали наладнати згори соймики, штучні, згори насаджені кулка рільничі і такі самі патроновані й субсідовані кооперативи. Укр. маси у своїй діяльности в цьому напрямку зустрічали й ще зустрічають ріжноманітні перешкоди. Їм дозволяється лише запрягатися до цього воза, але не самому будувати його й кермувати ним.

Це помилка, за яку життя мстилося, мститься й буде мститися та, на жаль, і на наших Богу духа винних масах.

Засвоївши собі кольоніяльний погляд на „креси", як на якийсь Альжир, Камерун то що, керманичі господарським життям, щоб підсилити промисл, перли на Волинь, що лише вдалося. Соймики, кулка рільничі й поодинокі рільничі кооперативи мали своїм завданням усі ці фабрикати розсувати по селянських господарствах.

Ніхто не рахувався з тим, чи вони витримають цей тягар, чи ні. Все й ішло на вексль, на рати. Безглуздна політика обтяжування слабосилих селянських господарств дорогими машинами, вирівками й іншими „благодатями" довела до того, що тепер господарі мусять продавати землю, щоб заплатити за вже зруйновані машини і т. д.

II.

Така сама „помилка" (але вже в лапках) сталася й з парцеляцією поміщичих і церковних земель. Щоб ущасливити наших селян, взявся за це діло, між іншим і „Земянський Банк". Він, бачите, доводив до порозуміння між поміщиками й селянами; він піклувався про набуття землі через рільний банк, про заставні листи і т. д.

Завдяки штучно накрученій машині, ціни на землю були вишрубовані до крайніх розмірів — до 3.500 зол. за гектар. Селяни, які мали гріш, всадили в куплені землі, до краю обтяжені в рільному банку. Коли гарячка, внаслідок безгрошівля, пройшла, ціни на землі почали швидко падати. І сьогодні ця „високоцінна" земля продається по 700—800 зол. за гектар. А річні сплати до рільного банку з гектара перевищують дохід з нього. Селяни опинилися більше, ніж у безвиїхідному положенні. Перед ними перспектива втратити все вложене в купівлю своє добро на річні сплати, кари та відсотки.

Конкретні приклади:

Селяни купили таким способом землю в поміщика маєтку Озеряни на Луччині. Один з них набув, здається, 12 гектарів, дав готівкою 12 тисяч, решта була записана, як довгоречинцева позичка в рільному банку. Земля й продукти впали в ціні. „Щасливому" набувцеві приходиться сплачувати річно майже вартість одного га землі. Ясна річ, що згодом він цю землю мусить втратити.

Селяни одного села біля Луцька набули через банк шматок церковної луки по такій самій штучно-високій ціні. Дохід такий малий, що земля всім своїм урожаєм не всилі покрити річних рат. Селяни просять звільнити їх від цієї луки, — та пропало, плати.

Польські кольоністи ще мають ріжні полекші. А українці просто гинуть. Якщо для цих селян не буде щось зроблене, вони цілковито зруйнуються.

На це сумне явище повинен звернути увагу посольський клюб.

III.

В останніх днях робиться багато шуму довкола збуту рільничих продуктів. З цього приводу відбулися вже дві наради представників торговельної палати з місцевими купцями. Отже хтось знову думає „ущасливити" рільника. Наскільки волинські купці мають на увазі інтереси рільників, усім добре відомо.

На вузеньких відкритих чи тайних нарадах ще вчорашні спекулянти, а сьогоднішні купці вже починають торгувати шкіркою хліборобів, а ті, що сьогодні сіють, і не знають про це.

Це хіба теж „помилка" і вона мабуть теж на комусь поместиться. А що вона помститься в першій черзі на нашому селянинові, який буде змушений в осени продати свої продукти за безцін, це само собою розуміється.

Очевидно ці „помилки" будуть усунуті лише тоді, коли українські рільники візьмуть належну участь у всіх цих справах через свої організації. Здається, на цьому повинноб залежати навіть тим, що сьогодні хотілиб наладнати господарське життя згори, поза селянською рільничою масою.

Senex.

Вислід данціґських виборів.

ДАНЦІҐ, 29. V. ПАТ. Дотеперішній поділ мандатів до данціґського сойму такий: націонал-соціялісти 38, соціялісти 13, комуністи 5, центр 10, німецькі націонали 4, польська листа Чернецького 1, польська листа д-ра Мочинського 1.

ПОНАД 50 ПРОЦ. ГОЛОСІВ.

ДАНЦІҐ, 29. 5. ПАТ. Вислід виборів до фолькстаґу приніс безперечно велику побіду гітлерівцям, які одержали понад 50 проц. загального числа голосів. „Данц. Зонтаґсцтґ." заявляє, що цей вислід для гітлерівців успішніший ніж у Німеччині, де вони одержали лише 44 проц. голосів. Це доказ, що населення Данціґа хоче піти тим самим шляхом розвитку, як це сталося в Німеччині. З інших партій рішучу невдачу потерпіли німецькі націоналісти, що втратили 6 мандатів, а одержали ледви 6 послів. Центр удержав свій стан, а навіть здобув тисячу голосів більше ніж попередньо, хоч у звязку з новим поділом тратить один мандат.

„Данц. Фольксцтґ." признає, що соціялісти потерпіли невдачу, та каже, що робітниче населення остало вірне партії, яка буде найсильнішою опозиційною партією в соймі. Данціґ не зважаючи на гітлерівський уряд не перейде до Німеччини, бо його конституції бережуть покликані до того чинники. Затє часопис дивиться песимістично на будучі польсько-данціґські взаємини, бо не вірить запевненням кандидата на становище президента сенату д-ра Равшнінґа та провідника гітлерівців Ферстера, а також кандидата на сенатора внутрішніх справ Ґрайзера.

Правильна передплата дасть нам змогу поліпшити Видавництво.

„СААРСЬКА СОЦІЯЛІСТИЧНА ПАРТІЯ".

ШТРАСБУРҐ, 29. V. ПАТ. В басейні Саари повстала нова політична партія: „Саарська соціялістична партія". В програмі партії є м. ін. ціль ставити спротив усяким старанням прилучення Саари до Німеччини, підчас плебісциту з 1933 р. старатися вдержати територію Саари як окремий устрій під охороною Ліґи Націй та організування боротьби проти нац. соціялістів. Органом партії є „Саарштурм".

МОСКОВСЬКА ЛАСКА ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРУ.

„Ізвестія" з 16. ц. м. приносять статтю з нагоди десятиліття українського театру „Березіль", в якій м. і. пишуть: „Березіль" займає формалістсько-естетичні позиції орієнтуючись на дрібно-буржуазні верстви. В 1931 р. „Березіль" визнав нарешті цілу шкідливість своїх позицій..." І поза тим „Ізв." визнають, що „Березіль" не зважаючи на ухили має всі дані для успішної праці між найбільшими радянськими театрами... (Укрбюро, Женева).

Нова розмова Папена.

БУДАПЕШТ, 29. V. ПАТ. „Будапешті Гірляп" приніс розмову з віцеканцлером Папеном, який заявив, що на його думку в Німеччині буде привернена з часом монархія як вислів одноцілої волі народу. На основі права самовизначення народам муситься признати право на вільний вибір форми уряду. Щодо Альзації й Льотаринґії Папен сказав, що ті справи вже полагоджені. Супроти Польщі не маємо, говорив він, ніяких агресивних намірів і шануємо рами істнуючих трактатів. В справі „аншлюсу" німці не думають поглотити Австрії, бажаючи тільки, щоби німецькі народи Німеччини та Австрії йшли наперед спільним шляхом.

Справа кольоній, говорив Папен, це отверта рана, бо Німеччина це одинокий нарід, що не має кольоній.

АНҐЛІЯ ЗАПЛАТИТЬ ВОЄННИЙ ДОВГ.

ПАРИЖ, 29. 5. ПАТ. Прийшли вістки з Льондону, що британський скарб найправдоподібніше заплатить рату воєнного довгу Зл. Державам. Наслідком девалюації доляра рата фактично винесе 19 міл. 500 тис. фунтів, а це англійський скарб легко перенесе. Рату мають заплатити 15. червня ц. р.

АНҐЛІЯ ЗА ВІДЛОЖЕННЯМ РОЗБРОЙНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ЛЬОНДОН, 29. V. ПАТ. „Дейли Гералд" повідомляє, що британський уряд поза кулісами розбройної конференції старається, щоби її відложили. Британський уряд хоче відтягнути увагу заінтересованих держав заінсценізуванням великого блефу, яким буде підписання пакту 4-х. Пакт цей оголосить Анґлія як [illegible] акт миру від часів Льокарна.

ПОРОЗУМІННЯ МІЖ В. БРИТАНІЄЮ ТА ФРАНЦІЄЮ.

Мала Антанта змінила становище.

ЛЬОНДОН, 29. 5. ПАТ. „Таймс" твердять, що між урядами В. Британії та Франції прийшло до порозуміння в справі пакту 4-х, який скоро парафують. В. Британія — на думку „Таймс-ів" згодилася на включення § 16. пакту Ліґи Націй про санкції.

Неприхильне становище М. Антанти змінилося наслідком запевнень, що пакт не вплине на відносини тих держав і Франції та що справи ревізії постанов трактатів не влучать до пакту. Колиб цієї справи торкалися, то лише на основі процедури Ліґи Націй та при вдержанні принципу однодушної постанови.

„Морґенпост" потверджує вістки „Таймс-ів" і зазначує, що Франція дала Анґлії це запевнення на письмі. В тих обставинах — пише часопис — пакт 4-х держав утратив свою остроту, йому вирвали зуби.

ДОЛЬФУС ІДЕ ДО РИМУ Й ЛЬОНДОНУ.

ВІДЕНЬ, 29. V. ПАТ. „Дер Морґен" повідомляє, що канцлер Дольфус із кінцем цього тижня їде до Риму, щоби підписати конкордат. При цій нагоді стрінеться з Мусоліні і мадярським премієром Ґембешом, аби обговорити німецькі анексійні пляни та небезпеку, яка грозить Австрії. В повороті канцлер поїде до Льондону на отворення всесвітньої господарської конференції, на якій матиме нагоду зясувати гітлерівську політику супроти Австрії.

Катастрофа з літаком.

БЕРЛІН, 29. V. ПАТ. В місцевости Гільдесгайм упав учора літак, що належить до націонал-соціялістичної партії. Пільот смертельно потовкся, пасажир згинув на місці.

Не думає резиґнувати.

З Вашинґтону повідомляють, що державний секретар скарбу Вудін сказав, що не думає резиґнувати наслідком ревеляцій з процесу проти Морґана. Президент Рузвельт, як кажуть, спротивився уступленню Вудіна.

Ґанді перестав постити.

ПУНА, 29. V. ПАТ. Ґанді скінчив голодівку після 3-тижневого посту. Лікарі кажуть, що він швидко верне до здоровля. Ґанді, який від початку голодівки не голився, рішив позбутися бороди аж скінчить постити. Щойно опісля прийме журналістів і фотографів.

По широкому світі.

— Латвійські летуни Паліпс і Цельм розпочали лет з Риги до Ґамбії, давної курляндської кольонії в західній Африці.

— На міжнародніх самоходових перегонах під Кельном вийшов переможцем Нуволярі, їдучи пересічно 113 клм. на годину.

— Гітлер рішив відкликати дотеперішнього німецького посла з Відня Ріта й іменувати на його місце члена своєї партії.

ДОЛЯР.

У Львові Банк Польський платив за доляра 7.45, на неофіціяльній біржі 7.50. В 10 год. Банк обнижив курс доляра до 7.40. В міжбанкових оборотах курс доляра 7.45. В 11 год. Банк обнизив курс доляра на 7.30. У приватних оборотах упав курс доляра до 7.36. Пополудні курс доляра підвищився у міжбанкових оборотах до 7.42 зол.

НА ГОСПОДАРСЬКОМУ ФРОНТІ.

Праця в господарсько-садівничій школі Товариства „Просвіта“ у Милованні.

У 24. числі „Діла“ ц. р. вказали ми на ті труднощі, що їх має Товариство „Просвіта“, ведучи одиноку українську сільсько-господарську школу у своїй маєтности в Милованні. Ми вказали тоді також на ті організаційні засоби, якими Товариство „Просвіта“ бажало за всяку ціну працю в школі продовжати.

Систематична і планова праця Головного Виділу „Просвіта“ та її помічних органів: Педагогічного Патронату й Опікунчого Комітету при філії „Просвіта“ у Станиславові, як також і Управи школи в Милованні дали досі вдоволяючі вислідн.

Від 1. березня ц. р. вчиться у мильованській школі 42 учеників з 16 повітів у краю. Ті ученики за 7 місяців будуть мати змогу пізнати найважніші основи поступового господарювання, пристосовані до наших сучасних господарських умовин.

Щоби вивязатися як слід з цього в теперішній час тяжкого завдання, Товариство „Просвіта“ доповнило учительський персонал трьома фаховими силами з кваліфікаціями до навчання в сільсько-господарських школах. Крім попереднього управителя школи інж. Е. Брилинського, якому Головний Виділ доручив загальний провід у працях школи, вчать ще: М. Панашій, довголітній управитель шкіл на Поморю і школи „Сільського Господаря в Коршові, спеціяліст садівничо-городничого господарства та знаменитий організатор громадської праці на селі; К. Ґеців, агроном і фаховий учитель сільсько-господарських шкіл з довголітньою практикою за границею і в краю, що вчить годівлі тварин включно з дрібними галузями, як пасічництво, шовківництво, веде ремісничі варстати, в яких ученики вчаться робити ті необхідні приладя в господарстві, які господар без труду може собі сам зробити. П. Пеліх, учитель до загально-освітніх предметів, є рівночасно помічний у діловодстві школи і господарства.

Теоретична наука у школі відбувається щодня від 7. до 12. години, а пополудні практична наука. Практичну науку відбувають ученики гуртками під проводом учителів у полі, городі, саді, овочевих шкілках, оборі, курниках. Все господарство в маєтности Товариства „Просвіта“ пристосовано так, що воно доповняє й утревалює теоретичну науку. Старанням Педагогічного Патронату „Сільський Господар“ у порозумінні з Центросоюзом зaініціював практичні досвідні праці в ділянці управи сільсько-господарських ростин та годівлі свиней. Ревізійний Союз Українських Кооператив дає фахову допомогу в навчанні про кооперацію.

Головний Виділ кладе велику вагу на практичний вишкіл передовсім у тих ділянках сільського господарства, які у нас найбільше занедбані і невикористані. Є намір Головного Виділу влаштувати в осени білошкірничий курс, якого домагаються самі ученики.

З пересуненням шкільного року на літні місяці має Головний Виділ нові поважні труднощі з приміщенням вакаційної оселі, яка має табулярне право в літніх місяцях користуватися шкільним будинком. Від довшого часу робив Головний Виділ старання винаймити догідне приміщення для вакаційної оселі, одначе без успіху. Не залишилося нічого іншого, як поробити доволі коштовні адаптації у стодолі для приміщення учеників, щоби можна було опорожнити льокалі у шкільному будинку для вакаційних осель.

Служебність школи на річ вакаційної оселі стала дошкульною журбою обох товариств. На евакуації шкільного будинку терпить нормальний хід праці у школі. Залишенням школи будуть покривджені діти, які вижидають з тугою побуту на здоровому свіжому воздусі в часі вакацій. Розвязка тут може бути лише одна — побудувати для приміщення вакаційної оселі окремий дім, чого Т-во „Просвіта“ сьогодні зробити не може і мусить меншим коштом евакуувати шкільний будинок.

При допомозі Маслосоюзу і Центросоюзу розбудовується годівельне господарство, на якому ученики вчаться практично всіх праць, які є необхідні в годівельному господарстві. Маслосоюз злучив у Милованні обі обори (милованську і коршовецьку) та віддав для вжитку школи. Центросоюз причиняється фінансовою допомогою до розбудови птахівничого господарства, яке також стало засобом практичного навчання на курсах.

Педагогічний Патронат та Опікунчий Комітет почали вже праці для урухомлення найближчого сільсько-господарського курсу. Реорганізація школи й господарства поступає дальше і спільними зусиллями Т-ва „Просвіта“ та українських центральних установ, які беруть участь у тих працях, створено тривкі основи для всестороннього навчання з ділянки сільського господарства та використання тих відомостей у громадській праці на селі тими, що повінчили школу.

Можна сподіватися, що громадянство прилучиться до тих змагань та доложить усіх старань, щоби на слідуючий курс спрямувати до милованської школи якнайбільше учеників.

Д-р М. Холевчук.

НОВИНКИ

— ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концерти, відчити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру міститимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла“.

— Франкову виставу в Національному Музею (вул. Мохнацького 42) відвідало продовж 27. і 28. травня 385 осіб групових прогульок з краю.

— Театр ім. І. Тобілевича, що приїздже на кілька вистав до Станиславова дня 1-го червня, виставить там між іншим „Фраскіту“, „Мужчину з минулим“, „Мотрю“ і премієру „Батурин“. „Батурин“, що піде 4-го червня є сценічною перерібкою п. Л. Лісевича з повісти Б. Лепкого. Ця песа доповнює „Мотрю“; ставить її В. Блавацький, режісерує М. Бенцаль і В. Блавацький. На премієру „Батурина“ до Станиславова приїде Б. Лепкий.

— На будову нагробника Івана Франка зложила делегація українських товариств із Буковини замісць вінця на могилу 71 золотих, читальня „Просвіти“ в Бориславі 50 зол.; чит. „Просвіти“ в Угнові 10 зол. Артист Михайло Голинський зложив на будову нагробника 20 зол. Замісць вінців на могилу зложили ще на будову нагробника „Союз Українок“ у Станиславові 25 зол. і Центральний Український Комітет (емігрантів з Наддніпрянщини) 10 зол.

— Відгомін Франкового Свята в польській пресі. Загал польської преси у Львові обмежився до сухих хронікарських нотаток про всенародній здвиг з приводу Франкового Свята, звертаючи головно увагу на інцидент з луговиками на цвинтарі. Виїмок творить понеділкова „Хвіля“, що принесла рецензію А. Пльона на святочну Академію в салі б. Фільгармонії та „Дзєннік Людови“, що подав наперед більший комунікат про свято, фейлетон Волод. Темницького (у двох числах) про самого Франка та переклад Р. Гамчикевича поеми „Каменярі“.

— „Сучасна Европа і примари будучої війни“. На цю тему виголосить відчит у пятницю 2. ц. м. в салі Польського Музичного Т-ва у Львові ц. Л. Ф. Еврговхт з Відня, відомий накладчик „Ренесансу“. Білети в магазині нот Сайфарта, Академічна 6 і вечором при касі.

— До відома скарбової палати у Львові. На основі закону належиться Філії „Просвіти“ в Зборові, що побудувала і викінчила свій дім в 1922 р. десять літ вільних від податків. В тій цілі виділ Філії „Просвіти“ робить вже від 1931 р. рекурси проти платничих наказів, але вони не мають успіху, бо громадський секретар Давид Герман держить у своїм бюрку рекурс з 1931 р. неполагодженим і не думає його полагодити. Запитуємо отсим прилюдно, як думає полагодити скарбова палата у Львові її. наше зажалення в тій справі? — **Філія „Просвіти“ в Зборові.**

— Нові кліматичні стації в Надвірнянщині. Наслідком старань управи міста Надвірни міністерство внутрішніх справ зачислило громади Надвірна, Яблониця, Рафайлова, Пасічна, Ланчин, Зелена, всі положені в надвірнянському повіті, залізнича стація Надвірна, до кліматичних стацій (уздровіска), а міністерство шляхів комунікатом з 9. травня ц. р. признало особам, що відвідують ті місцевости задля порятування здоровля, залізничі тарифові полекші, передбачені для краевих кліматичних стацій, які обовязують в часі літного сезону від 15. травня до 31. жовтня ц. р.

— Нічна стрілянина біля церкви. Громадська нічна варта у Східниці пов. Дрогобич ствердила, що до церкви вломилися злодії. Повідомила про це державного поліцая, який мав тоді обходову службу, і він побачив недалеко церкви двох людей, що поралися з касою, пробуючи її відчинити. Підходячи до них, крикнув, щоби задержалися, однак злодії дали до нього кілька револьверових стрілів і почали тікати. Поліцай відповів також стрілами, але злодії втікли серед темряви, залишивши касу на місці.

— Пресова розправа. Перед окружним судом карний виділ у Львові відбулася 27. ц. м. розправа в справі конфіскати „Вперeду“. Сконфісковано уступ зі статті „Львівська конференція“, а саме: „Противно ППС. стоїть на становищі самостійности і державної незалежности українського народу. Коли повстане українська держава, границі обох держав означать обі стороми...“ Після переведеної розправи трибунал в складі: радн. Млинарського, д-ра Льокера і Лясковського ухилив конфіскату, стоячи на становищі, що в даному випадку нема злочину з § 93 к. з. Обжаловував прокуратор Циган, заступав редакцію „Вперед“ д-р Лев Ганкевич.

— Львівські вломники в Любачеві. В ночі на 28. ц. м. до будинку громадського уряду в Любачеві добилися злодії і вкрали з огнетревалої каси 800 зол. Вони вирізали „фартушковою“ системою великий шмат задної стіни і так під напором їхніх „раків“ та електричних сверлів нутро каси стануло перед ними отвором. Все те вказує на роботу львівських майстрів від кас.

— Каміння на залізничому шляху. Машиніст потягу недалеко стації Зимна Вода побачив на шинах купу грубого каміння. На щастя зміг ще задержати потяг і врятувати його від катастрофи. Доходження викрили, що каміння на залізничому шляху наклали сільські пастухи. Кількох із них арештовано, а крім того потягнено до відповідальности їхніх родичів.

— Чоловік дивогляд при військовій бранці. Перед один дім при вул. Панській у Варшаві заїхала дорожка з піднесеною будою. Два поліцаї спровадили до неї примусово новобранця Давида Флідербавма, якого поява на вулиці викликала велике збіговище. Це якийсь дивогляд з головою, що подобає на звіря, а не людину. Флідербавм перший раз з роду вийшов зі свого мешкання на вулицю, щоби станути перед комісією в справі військової служби. Розуміється що поборова комісія не признала його здібним до виконування військового обовязку, і поліція відставила Флідербавма назад до дому. Цей дивогляд не вміє зовсім говорити і видає зі себе звуки, що пригадують квик поросяти. Однак добре чує і розуміє кожне слово. Мати його, вдова, має шестеро дітей, але всі інші є зовсім нормальні.

— Кепура в Голівуді. Наслідком великого успіху Кепури у фільмі „Пісня ночі“ „Universal Pictures Corporation“ в Голівуді заанґажувала його до нaграння двох фільм.

— Дороге женихання. Значний польський силач Стан. Циганевич програв в Америці судовий процес за відшкодування, якого зажадала вчителька Бушківна. Вона заскаржила Циганевича за 25 тисяч долярів, кажучи, що в 1926 р. він обіцяв оженитися з нею, і на доказ предложила листи від Циганевича. Суд вирішив справу в її користь, засуджуючи силача на заплату 18 тисяч долярів.

— Спростовання помилок. У статті „Долярові довги і претенсії“ у вчорашньому (137) числі „Діла“ вкрались друкарські помилки. І так надруковано: долярова **трансакція,** має бути: долярова **тезавризація.** Ціле речення виглядає так: Нещасливі випадки (ось як недавно з Перемиською Капітулою) вказують на те, що долярова тезавризація процвитає не тільки серед наших селянських мас. Крім того перекручено назвиско опонента д-ра Ріхтера (замісць д-р Зіссер видруковано д-р Віссер).

✠ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Бл. памяти **Клементина з Горошевичів Лебедовичева,** вдова по пароху Манастиря, ярославського повіту і власниця реальности в Перемишлі померла в Манастирі у квітні ц. р. принявши св. Тайни, в 65. році життя. В. Ій П.!

СПОРТ.

ЛЬВІВ. ХУРТОВИНА (КОМАРНО)—СОКІЛ IV. 5:1 (2:1).

Змагання товариські. Комаринська дружина, скріплена двома грачами УРСК-у, визначалася добрим стартом до мяча, запалом і незлими загранням на ворота противника. Сокіл IV виступив в ослабленому складі і то злекомплетовано. Слід уже сокільській дружині зрозуміти, що часті виступи в девятку не приносять почести ні самому клюбові, ні українському спортові. Хіба стати Сокіл IV на 11 змагунів! Судлювали на зміну пп. Гаїовицький і Повзанюк.

УРСК. II. — СОКІЛ IV (РЕЗ.) 3:3.

Гра з перевагою УРСК. Суддював п. Мочурад.

ЛЬВІВ. МАККАБІ II — СТЕП II 4:1 (3:0).

Змагання товариські. Одинокі ворота для Степу стрілив Кучмінський.

ЗОЛОЧІВ. СОКІЛ (ЗОЛОЧІВ — КОМЕТА (ЛЬВІВ) 6:1 (2:0).

Гарна і завзята гра обох дружин у першій половині. В другій Комета не видержує темпа та обмежується до оборони. Суддював п. Круль. Видців ок. 300.

БУЧАЧ. БУРЕВІЙ — ГАКОАГ 1:0 (0:0).

Заслужена перемога над сильною жидівською дружиною. Ворота здобув Барановський.

ОКРУЖНІ ЛЕГКОАТЛЕТИЧНІ ЗМАГАННЯ.

В суботу попол., неділю й понеділок рано 3., 4. і 5. червня ц. р. відбудуться окружні легкоатлетичні змагання на площі Сокола-Батька. Організує і приймає зголошення до 3. ц. м. „Плай“. Конкуренції: біги, метилення, скоки. Ближчі інформації в найближчих днях.

СПОРТ НА БУКОВИНІ.

Мистецькі змагання сезону 1932-33 скінчені. Вислід: „Ян“ мистець Буковини, „Польонія“ на останньому місці в І. класі. У II. класі мистецтво здобули „Залізничники“, що на 8 змагань здобули 16 пунктів (в. в. 31:2) і гратимуть тепер з „Польонією“ за вхід до І. кляси.

В мин. неділю розіграла комбінована дружина Довбуш-Ян змагання з „Залізничниками“ з вислідом 1:0.

—o—

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Іван Франко: УКРАЇНЕЦЬ НА ТІМ СВІТІ ТА ІНШІ ОПОВІДАННЯ. Видання „Самоосвіти“ ч. 4.

ЖУРНАЛИ.

ВІСТНИК, місячник літератури, мистецтва, науки й громадського життя. Річник І. Ч. 6. Львів, червень 1933. Зміст: О. Ольжич: * * *; Л. Мосендз: Ми були; Е. Маланюк: Молитва; Яр. Курдидик: Думки; А. Ворон: Марійка пастиркою; Ю. Горліс-Горський: Аве діктатор; Себастіян Гоо: Кітка; Рене-Альбер Гізман: Зустріч; І. Федорович-Малицька: Париська виставка в Нац. Музеї; Л. Луців: Наш життєписний роман; Е. Маланюк: Ти; В. Стерницький: Стиль нового покоління; Е. Ляхович: Економічний націоналізм; М. Мезенцев: Технократія; Дм. Донцов: Пасмиста гієна; Вол. Остапів: Кольпортерове хождение по мукам; М. Л.: З пресового фільму; Бібліографія.

ЛІТОПИС БОЙКІВЩИНИ, записки присвячені дослідам історії, культури й побуту бойківського племени. Рік III. Ч. 2. Зміст: Передне слово; Д-р В. Кобільник: З археольогічних дослідів на Бойківщині за рік 1931 і 1932; О. Ляшецька: Дещо про бойківські вишивки; Д-р М. Скорик: Як записувати відомости про бойківські вишивки; І. Филипчак: Спомини про великого бойка Івана Франка; Хроніка.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 шпальти текстові і 8 шпальт оголошеневих.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . . зол. 0.15
1 „ одношпальтовий надіслане і некрольоги „ 0·40
1 „ „ в тексті і новинках „ 0·48
1 „ „ на першій сторінці . „ 0·55

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні по . . . . зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . „ 0·10
шукаючі праці . . . . „ 0·08
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . . зол. 380·—
„ „ 1/2 . . . . „ 200·—
„ „ 1/4 . . . . „ 110·—
„ „ 1/8 . . . . „ 60·—
Текстові сторони 50 проц. дорожче.

За редакцію відповідає Олександер Костик   Видає Видавнича Спілка „Діло“   З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів, Ринок 10.